

# SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izveniši nedelje in praznike. — Inzerat do 30 petič à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3.—, večji inzerat petič vrsta Din 4.—, Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod vsaka mesečno v Jugoslaviji Din 12, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisati se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo

Ljubljana, Knaflcova ul. 5  
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:

MARIBOR, Grajski trg 8. —  
NOVOMESTO, Ljubljanska cesta, tel. št. 26.  
Račun pri poš. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351

CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.  
JESENICE, Ob kolodvoru 101. — — —  
Račun pri poš. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351

## Štirje peklenski stroji v Nišu

V minuli noči so eksplodirali v Nišu na kolodvoru in na železniški progi štirje peklenski stroji — Ena oseba je bila ubita, tri pa težko ranjene

Beograd, 13. junija. M. Sročni ob 20.50 je eksplodiral peklenski stroj v čakalnici III. razreda kolodvora v Nišu. Stroj je bil skrit v železniški pečnici čakalnice. Pri eksploziji je bil smrtno ranjen veterinarski kontrolor Živojin Ranković, ki je podlegel poškodbam, težje ranjena pa dva vojaka in učenka III. razreda gimnazije. Razen teh v omenjenem času k sreči ni bilo nikogar v čakalnici.

Ob 23.05 je eksplodiral še drugi peklenski stroj, kakih 900 m daleč od postajnega poslopja na progi Niš—Pirov v trenutku, ko je privozil brzovlak.

V neposredni bližini so našli še tretji peklenski stroj, ki pa ni eksplodiral. Obstojal je iz železne škatle, napolnjene s 1.5 kg ektrazita. Ko so čakali na strokovnjake, da bi peklenski

stroj demontirali in umčili, je stroj nenadoma eksplodiral, vendar pa ni napravil nikake škode, niti ni bil nobeden ranjen.

Zjutraj ob 3.15 je eksplodiral še četudi peklenski stroj na izhodu iz postaje v smeri proti Leskovcu. Skrit je bil v kupu gramoza, ki je pripravljen za posipanje ceste. Tudi ta eksplozija ni povzročila nikake škode.

## Slovo rumunskih avtomobilistov

Po triumfalni poti po dravski banovini so jim mariborski avtomobilisti priredili sinoči v Rogoški Slatini krasen sprejem in pristrčno slovo — Davi ob 8. so rumunski gostje preko Ptujja odpotovali v domovino, kamor prispejo jutri zvečer

Rogoška Slatina, 13. junija. Kakor smo že poročali, so rumunski avtomobilisti včeraj odpotovali v Bleda v Rogoško Slatino. Pot jih je vodila skozi zastave okrašenih vasi in trge, kjer jih je prebivalstvo povsod pozdravljalo s cvetjem.

Posebno lep je bil sprejem v Celju, kjer se je zbralo tudi veliko število članov ljubljanske sekcije avtomobilskega kluba, da se poslovijo od svojih dragih gostov. Od Celja dalje so povsod pokali topiči in vihrali rumunske zastave ter pozdravljali goste slavoloki z rumunskimi napisi, kar je goste nad vse prijetno iznenadilo.

Kar se tiče Rogoške Slatine, lahko rečemo brez pretiravanja, da je s svojo gostoljubnostjo prekosila vse druge kraje, ker je bil sprejem v resnici tako pristrčno in srčno aranžiran, kakor nikjer drugod, kar tudi Rumuni soglasno priznavali. Velika slova pa je bil tudi večerni banket v zdraviliškem domu. Dolničarji, naša slovita dinastija restavratevov, se je zopet izkazala, da ji moramo čestitati z največjim priznanjem. Velika obednica je bila apartno dekorirana z rdečimi rožami, posebno obelježje pa ji je dajalo 12 krasotic v narodnih nosah. Aranžerji banketov naj ne pozabijo, da so naše pestre narodne noše najučinkovitejši dekorativni element med močutno črtno srečanih oblik gospodarov. Ta efekt ne deluje samo barvno poživljajoče, temveč tudi duševno. Patrijotično manifestacija so podrtavale slike Nj. Vel. kralja

in kraljice ter novi Cotičev portret rumunskega kralja Karola II., grbi in emblemi rumunskega in jugoslovenskega Avtoškuba ter po vsej dvorani segajoči niz praporcev obeh držav.

Banket sta kakor star in izkušen maitre d'hotel vodila hčerka bolnega šefa Dolničarja ga. Zora in njen brat Slavko, ki sta obvladala izvrstno izolani personal na tren očesa. K splošni zadovoljnosti je pripomogel res srečno kombinirani menu, ki ga je sestavil in realiziral šef kuhinje g. Jansen, tudi na našem dvoru in mnogih kulinarčnih razstavah odlikovani strokovnjak.

Na čelu dvorane so sedeli predsednik mariborske sekcije Avtoškuba g. Pinter kot domačin-gostitelj, poleg njega po ministra Mitilineu in dr. Jankoviču, nadalje predsednik ljubljanske sekcije Praprotnik, prijazni general Stanislavjevič iz Maribora, cirkozni inspektor dr. Schaubach, mariborski podžupan dr. Lipold, direktor zdravilišča dr. Šter, areški poglavarji dr. Kartin, dr. Hacin, dr. Vavpotič, dr. Ipvic ter še okrog 100 tujih in domačih gospodarov. V imenu gostiteljev je pozdravil goste g. Pinter, ki je povdarjal tesne zveze med Rumunijo in Jugoslavijo ter izrazil željo, da bi prišlo med obema narodoma do čim tesnejšega zblizanja. Dr. Šter je pozdravil goste v imenu zdravilišča, nakar je povzel besedo burno pozdravljen g. Mitilineu, ki je nazdravil bratstvu obeh narodov. Minister dr. Jankovič je napil g. Pinterju ter rumunskemu in našemu kra-

ljevskemu domu, nakar je zagrebška vojaška godba med burnimi ovacijami odsvirala obe državni himni. Ob koncu je g. Pinter izročil rumunskim gostom krasno vezane albume Cotičevih lesorezov kot trajen spomin na štajersko, kar so Rumuni sprejeli z obljubo, da bodo še često obiskali naše lepše kraje.

Po banketu se je vrnil v zdraviliški dvorani razkošen ples, ki so mu krasne plesnice toalete dam in narodne noše dajale najrazkošnejše obelježje.

Davi ob 8. so se rumunski gostje v spremstvu mariborskih avtomobilistov odpeljali skozi Poljčane, Slovensko Bistrico in Ptuj v domovino, kamor prispejo po zadnjem nočnem pristanku v Osljenu jutri zvečer. Kopaljska uprava je zakačila vse rumunske avtomobile v zdravilno slatino, ki jim bo nedvomno dobro služila v okrepitvi ob današnji vročini. Ob odhodu dragih gostov sta se od njih poslovila tudi zastopnika ljubljanske sekcije Avtoškuba predsednik g. Praprotnik in podpredsednik g. dr. Pavlin, ki jima je g. Mitilineu ponovno izrazil največje zadovoljstvo za vse, kar so doživeli in videli na svojem nepoznanem izletu ob bregovih Save, povabivši ljubljansko sekcijo, naj se tudi ona prihodnje leto udeleži v čim večjem številu izleta jugoslovenskih avtomobilistov v Rumunijo. Upamo in želimo, da se odlični gostje vrnejo zdravi na svoje domove.

## General Presan vrnil mandat

Mandat za sestavo vlade bo sedaj najbrže poverjen londonskemu poslaniku Titulescu — Princeza Jelena proglašena za rumunsko kraljico

Bukarešta, 13. junija. AA. General Presan, ki ga je rumunski kralj Karol brzojavno poklical v Bukarešto, je včeraj prispel s svojega posvetva v Romani v prestolnico in je bil ob 11. sprejet v avdienci. Njegov razgovor s kraljem je trajal dve uri. Po odhodu iz dvora je general Presan izjavil novinarjem, da je prejel mandat za sestavo koncentracijske vlade in da bo takoj stopil v stike s šefi strank.

Bukarešta, 13. junija. Ko je bivši ministriški predsednik Maniu odklonil sestavo nove vlade, je kralj Karol poveril mandat generalu Presanu, vrhovnemu poveljniku rumunske armade v svetovni vojni. General Presan se zadnja leta ni udeleževal političnih borb in se je zato pričakovalo, da bo kot nadstranekar najlažje sestavil koncentracijsko vlado. Tekom večerašnjega dne je imel sestanke z vsemi vodilnimi politiki, vendar pa so mu postavili take zahteve, da so onemogočili uspeh njegove misije. Zato je general Presan sinoči pozno zvečer odšel na dvor, poročal kralju o poteku svojih razgovorov in mu končno vrnil mandat. V političnih krogih pričakujejo, da bo sedaj poverjen mandat londonskemu poslaniku Titulescu. Če bi se izkazalo, da ni mogoče sestaviti parlamentarne vlade, bo Titulescu hrčkone dobil mandat, da sestavi uradniško vlado. Govori pa se tudi, da ni izključena vlada vojaških oseb pod predsedstvom generala Presana.

Bukarešta, 13. junija. Današnje »Stuzbene Novine« objavljajo kraljev odlok, ki priznava princezo Jeleno pravico nositi naslov Nj. Vel. kraljice rumunske. Glede na to, da je bila ločitev zakona med kraljem Karolom in princezo Jeleno izvedena šele po 4. januarju 1926 in je parlament sedaj razveljavil vse odloke, ki so v zvezi z

zakonom od 4. januarja 1926, smatrajo obenem, da je razveljavljena tudi ločitev zakona in da je princeza Jelena pridobila s tem vse pravice soproge rumunskega kralja.

## Balkanska konferenca

Atene, 13. junija. AA. Predsednik poslanske zbornice je poslal vladam kraljevine Jugoslavije, Bolgarije, Turčije, Rumunije in Albanije brzojavko, v kateri jian čestita k nameravanemu sklicanju prve balkanske konference v Atenah. Ta konferenca bo mogla učvrstiti stike, ki združujejo balkanske narode.

## Jugoslovensko dijaštvo poslaniku dr. Angjelinoviću

Dunaj, 13. junija. AA. Jugoslovensko akademsko društvo »Sloga« je priredilo v četrtki v svojih prostorih pozdravni večer novemu jugoslovenskemu poslaniku na Dunaju dr. Grgi Angjelinoviću. Jugoslovenski poslanik se je na koncu zahvalil mladini, ki se tudi na Dunaju zbira iz vseh krajev naše domovine in ki se zaveda svoje skupnosti. Dr. Angjelinović je nato govoril o jugoslovenskem nacionalizmu kot sintezi srbstva, hrvatstva in slovenstva. Naposled je opozoril mladino na naloge, ki jo čakajo pri izgradnji jugoslovenske države.

## Boji v Indiji

Bombaj, 13. junija. Kljub prepovedi policije so pristaši indijskega kongresa organizirali sinoči po ulicah velike demonstracije. Množica je metala na policijo kamenje, ki je odgovorila s strelji. Ranjenih je bilo 12 oseb.

Pešavar, 13. junija. AA. Cete nadaljujejo bombardiranje postojank uporniških plemen v Turangzaju. Bitka je zahtevala številne žrtve na strani upornikov.

Abotabad, 13. junija. AA. Vojni svet je sodil skupini vojakov, pripadajoči polku »Garhval«. Vojaki so obtoženi, da se niso pokorili poveljem med neredi v Pešavarju. Sodišče je obsodilo enega vojaka na večno izgnanstvo, ostali so bili obsojeni na kazni od 3 do 15 let.

## NOVI REIS UL ULEMA

Beograd, 13. junija. S kraljevim ukazom je imenovan za reis-ul ulema, t. j. vrhovnega poglavarja muslimanske cerkve v Jugoslaviji Ibrahim Hadži Afis Maglajlić.

## Občni zbor d. d. »Merkurja«

Ljubljana, 13. junija.

Včeraj se je vršil občni zbor delniške družbe »Merkur«, ki izdaja, kakor znano, list »Jugoslovan«. V upravni odbor so bili izvoljeni med drugimi gg. Andrej Šarabon, župnik Fran Finžgar, minister Ivan Shvegel, dr. Ravnihar, dr. Hacin, Rado Hribar in dr. Božič, v nadzorstveni odbor pa poleg g. Otona Detele in g. Jerneja Pintarja tudi ravnatelj Zveze slovenskih zadrug g. Fran Terček. Kakor izjavlja g. Fran Terček, se občnega zbora tiskarne »Merkur« ni udeležil, niti ni dal pristanka za svojo izvolitev v upravni svet. Kakor izvemo iz verodostojnega vira, tudi g. minister Shvegel ni dal svojega pristanka za izvolitev v upravo tiskarne »Merkur«. Kako je z ostalimi gospodi, nam ni znano.

## Schmeling svetovni prvak v boksu

Zaradi nedopustnega udarca je bil Sharkey diskvalificiran in Schmeling proglašen za svetovnega prvaka

Newyork, 13. junija. V vsem sportnem svetu z največjo napetostjo pričakovana borba za svetovno prvenstvo v boksu težke kategorije se je končala z zmago Nemca Schmelinga. Odločilna borba se je vršila sinoči v Yankee Stadionu v Newyorku, prisostvovalo pa ji je nad 70.000 gledalcev. Zanimanje za izid je bilo tem večje, kar je prvič nastopil Nемеc v boju za ponosni naslov svetovnega boksarskega prvaka. V Sharkeyu, orjaškem Bostoncu, je imel nevarnega nasprotnika tembol, ker se je prej vedno govorilo, da se poslužuje Sharkey v boju raznih nedovoletnih trikov in nedopustnih udarcev. Schmeling se je proti temu že prej zavaroval in opozoril na

to ne samo sodnike, marveč tudi sportne javnost. Njegova napoved se je uresničila. V četrtem kolu se je Sharkey poslužil nedopustnega, takozvanega nizkega udarca, ki je zadel Schmelinga tako silno, da se je nezavestno zgrudil na tla. Sodniki, ki so na to strogo pazili so borbo takoj prekinili, diskvalificirali Sharkeya in proglasili Schmelinga za zmagovalca in s tem za svetovnega prvaka. Publika, ki je že od vsega početka bila na strani Schmelinga, je to odločitev navdušeno pozdravila, ter prirejala Schmelingu burne ovacije. O Sharkeyevem postopanju bo razpravljalo še mednarodno razsodišče in hrčkone bo Sharkey za stalno diskvalificiran.

## Nesreča na Triglavu

Na Triglavu se je ponesrečila družba Monakovčanov — Dva turista težko ranjena

Mojstrana, 13. junija. Za praznike je odšla družba 15 Monakovčanov na Triglav in bivala v Staničevji koči. V četrtek 12. t. m. je del te družbe odšel na Triglav in sicer ena dama in štirje gospodje. Odšli so že proti večeru po ledeniku na Kugyjevo pot. Vodnji te družbe je spodrsnilo in je potegnil za seboj še drugega turista. Dočim se je vodja, ki je zletel

sicer precej globoko, ustavil je v Tuncem, da ni strmoglavil preko severne stene, se je drugi tovariš težko ponesrečil. O nesreči je prinesel sporočilo nosač Rekar iz Staničeve koč. Davi je odšla rešilna ekspedicija SPD pod vodstvom Gregorja Laha iz Mojstrane, da spravijo ponesrečence v Mojstrano.

## Tragedija mlade služkinje — Nagla smrt mladeniča

Na Viču se je zastrupila služkinja Marija Baloh, v Trnovem je srčna kap zadela Rajka Kovača

Ljubljana, 13. junija.

Sinoči se je po Viču in bližnji okolici naglo raznesla vest, da so našli na vrtu tvorničarja mesnih izdelkov Klemena mrtvo neznamo žensko. Našel jo je snoči tovarnar sam in obvestil o tem takoj viško stražnico. Na mestu dogodka došli stražnik je našel na vrtu mlado žensko, ki je bila mrtva, poleg nje je pa ležala stekleničica, iz katere je smrdelo po lizolu. Bilo je torej očitno, da se je dekle zastrupilo z lizolom. Stražnik je o tem takoj obvestil policijsko direkcijo, nakar sta se na Vič odpeljala policijski zdravnik dr. Avramovič in dežurni uradnik g. Podreberšek.

Zdravnik je ugotovil, da je dekle ležalo tam najmanj že 24 ur. Na njegov ukaz so truplo prepeljali na viško pokopališče. Na podlagi brzojavke, ki je ležala poleg dekleta, so ugotovili, da gre za služkinjo Marijo Balohovo, hčerko Ivana in Marijane Baloh, rojeno l. 1907 v Sv. Valburgi in pristojno v Smedniku.

Policija je o deketovem samomoru takoj obvestila njeno sestro, stanujočo v Šiški. Sestra je izpovedala, da je Marija nazadnje par mesecev služila pri dr. Eislerju v Beogradu, nedavno pa si je vzela daljši dopust. Ves čas dopusta je prebivala pri znanjih na Gorenjskem, deloma pa pri njej. Bila je vedno dobre volje in ni nič kazalo, da ji po glavi roje samomortilne misli. Mogoče je, da je delanje izvršila zaradi živčne bolezni in najbrž v stanju duševne zmedenosti. Pred tremi dnevi je dobila od dr. Eislerja brzojavko, naj se takoj vrne v Beograd. V terek zvečer se je Marija od sestre poslovila. Čes, da gre na vlak, toda videli je niso več. Odšla je na Vič in se tam zastrupila. Zanimivo je, da Balohova ni imela čevljev na nogah.

Nemara li je kdo čevlje ukradel, ni pa izključeno, da jih je že pred sezula in vrzla proč. Tragična smrt mladega dekleta je zbudila splošno sočutje.

Drug smrtni slučaj se je pripetil sinoči v Trnovem. Okoli 19.30 je prišla na stanovanje Rajka Kovača, stanujočega v Vozelni ulici 5, njegova iztovarjenka Pavla L., uradnica v Ljubljani. Našla je stanovanje zaklenjeno, kar se ji je zdelo čudno, zlasti zato, ker Kovača že par dni ni bilo k njej. Stutila je nesrečo in je zato s silo vdrta v stanovanje. Presenečena je obstala. Na postelji je ležal slečen, a mrtev Kovač.

O tom je takoj obvestila trnovsko stražnico, ta pa policijsko direkcijo. Došli zdravnik dr. Avramovič je ugotovil, da je Kovača najbrže zadela srčna kap. Na truplu ni bilo opaziti nobenih znakov nasilja in tudi samomor je izključen. Domnevo, da je Kovača zadela srčna kap, potrjuje tudi dejstvo, da so ostala na nočni omariči združila za srčno bolezno. O nenadni Kovačevi smrti je bil obveščen tudi njegov oče, trgovec v Gajevi ulici, nakar so truplo nesrečnega mladeniča prepeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

Pokojnik Kovač je bil po poklicu trgovski potnik. Rojen je bil l. 1902 v Gradcu in pristojen v Kočevje. Bil je znan kot miren in simpatičen mladenič in je zato njegova nagla smrt zbudila splošno sočutje.

## LJUBLJANSKA BORZA.

Devise: Amsterdam 22.745, Berlin 13.485 do 13.515 (13.485), Bruselj 7.8949, Budimpe. št. 988.10—991.10 (989.60), Curjh 1094.4 do 1097.4 (1096.9), Dunaj 796.09 — 799.09 (797.59), London 274.34—275.14 (274.74), Newyork 56.345 — 56.545 (56.445), Pariz 221.92, Praga 167.28—168.08 (167.68), Trst 296.17.



PRAVI  
**FRANCK:**  
vedno  
odlična kakovost!

# Da rudarske družine ne bodo stradale

## Kakšni naj bodo trajni ukrepi, da se krize v rudarskih revirjih ne bodo ponavljale

Ljubljana, 13. junija.

Predno govorimo poleg pomožne akcije za naše rudarje o drugih ukrepih, naj poudarimo, da bi periodičnih kriz v tej ostri ni bilo treba, ako bi bilo pri rudarskih podjetjih, kakor tudi pri največjem odjemalcu premoga

več volje, da do takih kriz ne pride. Tudi če krize radi elementarnih pojavov nastopijo — taka elementarna pojava sta bila do neke mere lanske izredno huda in letošnja mila zima — bi se dale zaloge tudi na ta način zmanjšati, da bi delali skrajšano delj časa po par dni v tednu. Morda bi radi prevlekle zaloge država in podjetje utrpela manjšo škodo, ki bi pa zdaleka ne bila tako velika, kakor je škoda, ki jo povzroča tako ostra kriza, kakor je sedanja. Tudi ne sme oslati nepoudarjeno, da bi slične krize zdaleka ne bile tako akutne, če bi bila medna politika TPD drugačnja in ne bi imela za posledico silne — samo od silnja odvisne razlike v zaslužkih podobnih delavcev, ki omogočajo na eni strani tudi trošenje manj nujnih potrebščin, do čim v primeru najmanjše krize takoj nedostaja sredstev za hrano.

Razen tega naj se poskusi, da velja zakon o zbiranju prispevkov za primer brezposelnosti tudi za rudarje, da pa se v rudnikih ne izvaja, ker se upirajo temu, ali ker izvajanja vsaj dovolj ostro ne zahtevajo sama rudarska oblastva. Brez dvoma je, da pravilnik za podpiranje brezposelnih ni ravno prikladen za omiljevanje takih in podobnih kriz. V rudnikih je treba zbrati za take krize velike svote in jih uporabljati tedaj, ko nastane potreba za to. Vendar bi bilo tudi 800.000 Din, ki bi se zbrali po veljavni predpisi v naših revirjih za pobiranje brezposelnosti, nekaj več kot nič. Mora pa se poudariti, da bi bilo treba zbrati za te primere izdatnejše svote.

V novem rudarskem zakonu je bilo to v prvotnem predlogu za ta primer dobro preobdelano. V njem je bila določba, ki jo vsebuje tudi rumunski rudarski zakon, po kateri naj bi bila vsa podjetja dolžna, da plačujejo za podpiranje brezposelnih 5% svojega čistega dobička.

Če se upošteva, da so v naših rudnikih čisti dobički zelo veliki in da radi racionalizacije stalno rastejo — leta 1929 so znašale delavske plače 49,5%, leta 1924 40%, leta 1925 41%, leta 1926 34%, leta 1927 31%, leta 1928 35%, potem bi vključ navidezno visokim obremenitvam podjetja to ne bila nikakia previsoka obremenitev.

Po statističnih podatkih, ki jih je zbral Mednarodni urad dela, se jasno vidi, da se ravna vsiljena delavskih mezd v vseh deželah po splošni višini delavskih plač, ne pa po rentabilnosti podjetja. V deželah z nizkim življenjskim standardom je potrebno, da se zmanjšujejo prekomerni visoki dobički podjetja z visokimi javnimi davkami. Posebno je to potrebno pri nas, ker so podjetja v rokah inozemskih delničarjev, tako da imajo prekomerne dividende za posledico prekomerne kurze akcij.

Kot minimum predlaga Delavska zbornica, da se odredi takoj, da se pobira od delavske zakoniti prispevek za borzo dela, da pa se določi za prispevek, ki ga ima dajati za borzo dela podjetje, ne bo enak prispevku delavstva (180.000 Din), ampak da bo gotov mnogokratnik tega zneska.

Če imajo rudarske oblasti interese za tem, da se vrši zavarovanje rudarjev za rudarske delavce posebej, bi se moglo povzeti to zavarovanje mesto borzi dela bratovskimi skladnicam ali pa kaksi drugi rudarski ustanovi.

Večji prisilni prispevek kakor ta, ki ga pobirajo borze dela, je rudarjem težko naglati. Ze sedaj se odbija rudarjem okrog 10% od zaslužka, to je okrog 90—100 Din na mesec kot prispevek za bolniško, starostno zavarovanje, prispevek za Delavsko zbornico in II. rudarsko skupino. Ta odbitek pa se utegne še povečati, ako bo to sanacija bratovske skladnice v bodoče zahtevala.

V rudnikih so propagirali delavski zaupniki že ponovno, da bi delavstvo prostovoljno pristalo na prispevek za primer brezposelnosti. Pokazalo pa se je, da je od por proti takemu prispevku precej velik in da je največ, kar se da doseči, odnosno kar bi moglo organizacije delavstva priporočati, da se obremeni delavstvo s prisilnim prispevom, enakim, kakor se plačuje za Javno borzo dela.

Vsaaka institucija za prostovoljno štedenje za primer eličnih kriz, je seveda koristna. Treba pa je upoštevati, da je pri malih rudarskih zaslužkih velika umetnost štediti in dajati kaj na stran. Treba je za to silnega agitacijskega elana, kar je brez najaktivnejšega sodelovanja delavskih zaupnikov težko izvedljivo.

Delavska zbornica se je več let bavila z nastrom, da bi se ustanovili posebni zavodi za tako štedenje. Izdelala je več načrtov. Imamo nekaj obratov, kjer je v rešnici prišlo do podpornih fondov za slične primere, kakor je to n. pr. v papirnici v Vevčah. Vendar se mora danes ugotoviti, da ta akcija ni rodila bogve kako velikih uspehov. Paritetni zavodi za štedenje niso imeli posebne privlačne moči ne za delodajalce in ne za delavce. Delavci in delavski zaupniki so bili mnenja, da lahko zbirajo svoje prihranke v čisti delavskih zavodih in družstvih, ki so popolnoma od njih odvisno, ali štedijo ali ue in če se zbirajo prihranki za štedenje s pomočjo agitacijske sile delavskih zaupnikov samih. Delodajalci pa niso pokazali dovolj volje, da bi slične zavode podprli in so se izgovarjali, da je treba urediti zakonito zavarovanje za starost in brezposelnost in doseči tako svrhe, katerim naj bi taki zavodi služili.

Posebno nepopularno je v rudnikih gleslo, naj bi se skušalo odstraniti in omiliti posledice takih kriz, ki jih delavci ne povzročajo, predvsem iz vedno nižje kvote, ki se plačuje delavcem za delo, dočim bi ostajala neokrajnjena vedno rastoča kvota, ki ostaja lastnikom kapitala. Iz tega razloga gesla za ureditev tega vprašanja s samopomočjo med delavstvom niso ravno popularna. Strojovne organizacije se trudijo ta problem rešiti v kolikor je rešljiv. Potrebno pa je, da se

skušajo zbrati za omiljenje jačjih kriz znatnejša sredstva.

Tako država kakor pristojne občine in delavski socialno politični zavodi bi morali zbrati sredstva za ta namen. Če se bodo zbrali močni banovinski fondi — iz katerih se bo pomagalo rudarjem, če ne drugače pa v obliki brezposelnih posejti v primerih, kadar nastopa radi racionalizacije ali redukcije obratov brezposelnost v masah — se bo izvršilo veliko delo.

mного živali udomaćil. Tem nudi varstvo tako v pogledu hrane, kakor tudi zaščitte pred vremenskim neizgodami in sovražniki. Še več! On skrbi celo za njihovo poplmenitev. Vse to pa skoro izključno le iz samega golega gospodarskega ozira — pridobivanje materijalnih koristi.

Kakor je ta vzrok varstva močan, da, najmočnejši od vseh ozirov — vzrokov, vendar pozna zelo občutne vrzeli, katerih posledica je popolno varstvo, čisto celo pomanjkanje varstva osnovnih življenjskih pogojev naših živali. Ta vzrok je namreč merodajni samo za onega, kateremu žival neposredno služi, navadno torej za lastnika. Ze med lastniki živali pa se dobe tudi taki, ki žival prekomerno izkoriščajo, jo mučijo, hoteč izvabiti z nje čim večjo korist, baš radi te »čim večje« koristi pa ne privoščijo ubogi živali niti dovolj hrane, še manj pa primernega zdravega hleva. V svojem skopuštvu navadno ne mislijo na okolnost, da tak postopek ne vodi vedno do zaželenje »naj večje« koristi, ker žival radi onemoglosti manj nudi, kakor bi sicer pri dobri oskrbi in ter predčano tudi pogine. Pri tem se pa način njihovega postopanja z živaljo kaj rad spremeni v skrajno nečloveško trpinčenje.

Tem čede se pa to dogaja pri nelastnikih živali, pri lastnikovih uslužbencih, ki nimajo neposredne koristi od živali, in je zato ta vzrok varstva pri njih mnogo šibkejši, odvisen v glavnem od njihovega poštenja, kako skrbe v svoji službi za dobro svojega gospodarja. Baš tem uslužbencem pa je navadno prepuščena žival v oskrbo in ravnanje in baš ti uslužbenci zagreše največ onih grehiv, človeka nevrednih prizorov, ki jih tolikokrat vidimo

na cestah, na polju: pretepanje živali, če ne zmore prevelikega tovora, ali če ne zmore hitrosti, ki si jo v svoji kapricioznosti tak voznik zameli, ali pa tudi pretepanje kratkomašo za zabavo, kar je še najbolj žalostno. V tem greše še pijani vozniki.

O varstvu človeku sicer koristne divjadi samo radi gospodarske koristi se pa da govoriti le v redkih primerih. Tu prihajajo predvsem že v poštev drugi, plemenitejši nagibi.

Sedaj lahko postavimo drugo važno ugotovitev: Gospodaraki osiri materijalnih koristi, dasi sicer samo močni, sami se morejo nuditi domačim živalim zadoščenega varstva, a pri večini naše divjadi igrajo celo le podrejano vlogo. Često se pa ti gospodarski oziri prevržejo naravnost v vzrok za trpinčenje živali.

Čim smo to ugotovili, se pojavi pred nami vprašanje: Ali je zadostno varstvo živali sploh mogoče in kateri so oni nadaljni činitelji, ki tako varstvo omogočijo?

Na to vprašanje moramo jasno odgovoriti: Tako varstvo je mogoče, zavial po poleg že navedenega gospodarskega ozira predvsem od moralne, etične vagoje človeka. Ne samo radi materijalne koristi, katero mu nudi, temveč iz sočustvovanja do živega bitja, ki živi in trpi, se veseli in žalosti, kakor živimo in trpimo ljudje, iz ljubezni do ljubkih živali, ki so često naša velika korist, a tudi zabava, mora človek nuditi živalstvu — v okviru možnosti seveda — čim popolnejše varstvo. To mora nuditi pa samo moralno dobro vzgojen, socialno čuteč človek, ki se zavzeda, da so živali tako kot ljudje del vsoljnega stvarstva. Živa bitja, izmed vseh bitij človeku najbližja, njegovi prijatelji in sodelavci. Zato je naravnost dolžan za nje skrbeti, a to v tem večji meri, ker jim ni od boga dan dar razuma in govora, da bi si same pomagale ali vsaj dobro hotočemu človeku potožile svoje nadloge.

Kulturo človeštvo se je to svoje moralne dolžnosti zavedlo, kar nam pričča zakonodaja raznih držav o varstvu živali, čeprav za enkrat večinoma še mnogo preveč pomanjkljiva. Toda tudi najpopolnejša zakonodaja ne bo mogla doseči zaželjenega uspeha, če ne bo naša mladina delatna tako v šoli kakor doma pravilne vzgoje. Glavna vloga pripada torej staršem in učiteljstvu. V podporo le teh pa naj služi avtoriteta državne zakonodaje in pa delovanje društev za varstvo živali.

Vsi ti činitelji so pri nas že podani, vsi delujejo, dasi pod pritiskom razmer — razdeljeno in ne z zaželenim uspehom. Treba pa je njihovo delovanje ojačiti, spraviti v sklad in sistem. To je tudi glavna naloga obstoječega Slovenskega društva za varstvo živali v Ljubljani, Poljska cesta 59, ki si intenzivno prizadeva, doprimesti rešitvi tega vprašanja med Slovenci svoj izdatni obolus. Upravičeno zato pričakuje, da bo njegovo stremljenje našlo na merodajnih mestih razumevanje in podporo, v našem ljudstvu, vlasti pa v številnih ljubiteljih živali svoje dobre člane in sodelavce.

Naša dela naj dokazujejo, da smo Slovenci res kulturni in plemeniti narod. Živnozdravnik F. Rebernak.

## Burna seja jeseniškega mestnega zastopa

V nedeljo dopoldan se je vršila na mestnem magistratu seja občinskega zastopa, ki je potekla izredno burno. Zupan z. Andrej Čufer je otvoril sejo, ugotovil sklepnost, pozdravil vse navzoče, predvsem z. M. Klemenčiča kot referenta za sestavo pravil in poslovnikov mestne hranilnice in prešel na dnevni red. Kot glavna točka dnevnega reda je bilo čitanje in srediem pravil mestne hranilnice. Zaradi ustanovitve mestne hranilnice vlada med leseniškimi in mestnimi občini že dale časa velika napatost. Ena skupina je odločena, proti ustanovitvi mestne hranilnice in to iz razlogov, ker obstoja že dolga leta hranilnica in posojilnica, ki posluje v župnišću in sedaj tudi v hotelu Triglav in pri kateri igra del občinskih odbornikov vodilno vlogo in so nekateri tudi pri mci močno gospodarsko zainteresirani.

Druga skupina z z. županom na čelu pa vstrala na tem, da se ustanovi nevtralna mesna hranilnica po vzoru hranilnic drugih mest, ki bi prevzela v svojo upravo sodne depozite in bi imela vsekakor vse ugodne pogoje za povoljni razmah. To pa drugi skupini, ki je v skrbah za svoj denarni zavod, ni všeč. Po dalsi in burni debati se je končno sklenilo, da se pravila in poslovnik za ustanovitev mestne hranilnice odobri. Sklenilo se je tudi, da občina nalame posojilo v znesku 900.000 Din za zarađno prepopolnjenega vodovoda.

Prilni z. Rika Mežička za podelitev koncesije brezalkoholne gostilne se je ugodilo zaradi kraljeve potrebe. Dalje se je ugodilo prošnji občinskih uslužbencev za priznanje doklad II. dražniškega razreda. — Občinski odbor je dalje sklenil obvezno, da se zplača župni cerkvi za adaptacijo in razširitev iste vsoto 500.000 Din iz posojila v letnih obrokih po 100.000 Din.

Ker se je z. županu občitalo na seli in se pred sejo, da ne zna gospodariti in da se premalo bria za interese občine in prebivalstva, se je z. župan razburil in izjavil, da se ne nusti od nikogar komandirati. Dejal je, da je to zanj občinska seira. kateri on predseduje. Zaradi tega so se v tork zvečer zbrali številni občinski odborniki in si na županov dom s prošnjo, da naj župan svojo namero odstoa opusti, ker so ravno sedaj predvidena velika občinska dela, predvsem vodovod in carinarnica itd., ker bi novo imenovani župan mnogo težje izpeljal. Predložilo se mu je tudi, da ima večino odbornikov na svoji strani in da ga bodo ti vedno podpirali. Zaradi tega je z. župan svoi sklep praktikal ter bo vodil še vnadre županske posei.

Velik del prebivalstva pozdravila sklep občinskega odbora o ustanovitvi mestne hranilnice, ki je povzročila toliko burnih debat, ter se popolnoma strinja z delovanjem z. župana, ki je tekom časa, kar stoji občini na čelu, že mnogo storil za napredek našega mesta.



## Ustanovitev pevskega zbora UJU

Zadnje dni sem čital po časopisih izjavo Društva učit. glasbe za dravsko banovino, v kateri društvo izpodbija trditve g. Srečka Kumarija, da bi bil on ustanovitelj učiteljski pevski zbor. Polemika na polemiko. Ali res to pristna kranjska navada? Ali nam je teh preklani res treba? Srečko Kumari od ustanovitvi učit. zbora, od zastopnikov društva učit. glasbe nebeško čislal, oboževal, mora kot duševni oče tega zbora doživeti takale popravlila in ponižanja v časopisih. Meni so razmerje dobro znane. Kdo ima vendar tako intriganško žilico, ki mu nikoli ne da miru? Naj se javno oglasi! — Je mnogo zmleka v državi danski, namreč naši slovenski glasbeni in Bogvarul, da bi to začeli javno obravnavati! Dajte vendar mir in delajte vsi složno v prosepi naše glasbe! Poznavalec slov. glasbenih razmer.

## Kavarniške godbe v Ljubljani

Marsikateri se bo vprašal kakaj ta članek? Povdarjam, da je ta članek prav potreben. Saj se v drugih mestih tudi čita in zraja baš godba v kavarnah in restavracijah. Zato sem tudi jaz naprošen, da v imenu mnogih napišem par vrstic.

A brez zamere, kdor se čuti prizadetega! Gotovo najboljša godba je bila v »Emonii« pod vodstvom g. Görtla (ne mislim radi tega ker je tutec). G. Görtl je akademsko izobražen (studiral je konservatorij na Dunaju, ako ga končal, ne vem), saj to se pozna takoj na igranju prve uverture ali potpurija, da je strokovniak in kos svojih nalogi. In ako ima orkester dobrega kapelnika, je to že polovica dobre kapele. Godba v »Zvezdi« je bila v splošnem tudi dobra! Sedanja godba v »Emonii« je razmeroma še dosti dobra. Ako bi dobila boljšega kapelnika, bi bila še boljša.

Najboljša kavarniška godba je sedaj v »Zvezdi« v kavarni. Kot sem že preje omenil, dober kapelnik, dobra kapela!

**BELE SENČE**  
PREKRASNA VSEBINA, KI  
— VAS BO OČARALA! —

## Politika Moskve do Jugoslavije

Beograjska »Politika« objavlja razgovor svojega dopisnika z znanim sovjetskim diplomatom Besedovskim, ki je, kakor znano, kot odpravnik poslov v Parizu prišel v konflikt z moskovsko centralo ter pobegnil iz sovjetske službe. Kot odličen sovjetski diplomat je dobro poznal vse načrte sovjetske diplomacije ter je kot mandat Moskve tudi poskušal urediti odnose z Jugoslavijo. V daljši izjavi opisuje politiko Moskve do Jugoslavije in razkira marsikaj, kar je bilo do sedaj več ali manj neznano.

Prvič je skušala Moskva stopiti v stike z Jugoslavijo leta 1924. Besedovski je bil takrat poslanski svetnik in odpravnik poslov sovjetskega poslanstva v Varšavi. Takrat je dobil iz Moskve navodila, naj stopi v stike z jugoslovenskim poslanikom v Varšavi v svrhu predhodnih razgovorov in pogajanj o možnosti vzpostavitve normalnih odnosov med SSSR in Jugoslavijo. Jugoslovenski poslanik v Varšavi je bil takrat gosp. Simić. Razgovori, ki so se vršili med njim in Besedovskim, niso rodili nikakega pozitivnega uspeha, ker je dal naš poslanik nedvoumno razumeti, da je splošno razpoloženje jugoslovenskih političnih krogov glede priznanja sovjetske Rusije negativno. Ko je Besedovski sporočil to v Moskvo, je prejel odgovor, da naziranje gosp. Simića ne odgovarja dejanskemu položaju. Zato je bil kasneje pooblaščen berlinski sovjetski poslanik, da prične tozadevne razgovore z jugoslovenskim poslanikom v Berlinu. Vršili so se dolgotrajni razgovori, a tudi v Berlinu ni prišlo do nikakega rezultata.

Veliko nado so polagali v Moskvi na pokojnega Stjepana Radića. Radić in Hrvatli so bili nekaj časa v Moskvi zelo popularni. V Radiću so videli voditelja bodoče seljaške revolucije v Jugoslaviji. Toda njegov prihod v Moskvo in takratni razgovori so merodajne moskovske kroge silno razočarali. Radića so pozneje karakterizirali kot tipičnega buržujske radikalnega drobičarja, ki se opleta na vse strani. Moskva je mislila, da bo mogla izkoristiti hrvaško razpoloženje, kakor ga je poznala, v svoje cilje kot orožje za razcep Jugoslavije in razvnetje ostrih razgradnih in nacionalnih borb. Toda še prvi razgovori z Radićem v Moskvi so prepričali vodilne sovjetske kroge, da na to ne morejo računati.

O jugoslovenskih komunistih pravi Besedovski, da v Moskvi nikdar niso uživali posebnega zaupanja. Tam jih amatirajo za nesposobne in premalo aktivne. Nekaj časa so res upali, da bo zlasti komunistična celica v nekem večjem mestu razvila živahnajo delavstvo, toda policija je kmalu preprečila vse načrte. Poleg tega pa se pozna tudi Trockijev vpliv in tako komunisti v Jugoslaviji ne pride nikamor. V zadnjih letih se v Moskvi nad jugoslovenskim komunistom docela obupali, a zadržaja doba

Godba na vrtu je pa slaba. Razen klavirja je vse slabo. Sreča, da je dober klavir, sicer bi bilo naravnost mučno poslušati to muziciranje. Pri godbi ni figura in zviranje glavno, temveč igranje in razumevanje lasbe. Kar pogledate, kako je v tem pogledu drugod (lansko godbo na Bledu, kazino itd.) Največja škoda je pa, da hotel Bellevue nima godbe. G. restavrtar gotovo ne ve, kako važno vlogo igra godba. Dobra godba odtehta polovico. Tako nas pa ta žalostni radio mori in podi s tako krasnega kraja. Saj radio ima že skoraj vsak človek doma, če ga nima, ga pa sliši že na vsakem vogalu. Bellevue bi z godbo mnogo pridobil in postal bi napriprilubijeniši kraj v neposredni bližini mesta.

V Ljubljani restavrtarji polagajo vse premalo pažnje na godbo. Samo, da je poceni in da malo cvili, pa je dobro. Še Maribor si drži dobro godbo, v Ljubljani pa to menda ni mogoče. Ako bi stala godba še enkrat toliko, bi restavrtarji dobili sigurno trkrat toliko gostov.

Pomen godbe dobro razume restavrtar na Bledu. Kakaj pa on naroči godbo iz inozemstva, ki ga gotovo stane trkrat toliko kot domača. Sicer pa ni treba, da je ravno iz inozemstva. Kakšen je rezultat, se lahko sam prepriča.

Gost.

## Red v Tivojskih nasadih. Tik vozna z drevoreda, ki vodi od Tivola, buffeta navozor proti gradu, se odlagalo na planiranem jarku dneвно smeti, odpadki in papir na zasuti jarek kjer so bile položene cevi. Pogled na to smetišče je tako gnusen, da se nehote vprašate, ali si morda kje blizu ciganskega tabora ali albanske vasi, kjer ni ne duha ne sluha o civilizaciji. Kaj si misli tulec, ki se šeta v neposredni bližini veleleima Na eni strani se pazi v parkih na vsak papirček, ki ga otrok vrže proč, na drugi strani se pa dopušča pa tem kraju skorajmo nehigijensko smetišče, ki je ravno tako smratno za Ljubljano kot dolgoletno smetišče za hotelom Tivoli, vidno in očito s priljubljene gozdne poti nad brezami pri Bellevue, kar gotovo ni spodobudno za tujski promet v Ljubljani. — Ljubljancem.

notranje konsolidacije v Jugoslaviji je kopala zadnje upe in nade. Končno se bavi Besedovski v svoji izjavi s slovanstvom sovjetov in prvi da so nekaj časa res skušali pod krinko slovanstva pridobiti zase gotove slovanške države, toda akcija ni rodila nikakega uspeha in zato je sovjetska diplomacija in moskovsko vodstvo že davno zavrglo slovanstvo idejo.

TVRDKA Z ŽELEZINNO STANKO FLORJANČIČ LJUBLJANA SV. PETRA CESTA 28

**BELEŽNICA**  
KOLEDAR.  
Danes: Petek, 13. junija 1930, katoličani: Anton; pravoslavni 31. maja, Hermas.  
DANAŠNJE PRIREDITVE.  
Opera: zaprto.  
Kino Matka: Pesem ljubavi.  
Kino Ideal: Intimnosti iz zakona Rudolfa Valentina.  
Kino Ljubljanski Dvor: Ljubav.  
Razstava francoske umetnosti v Narodnem domu.  
Razstava čipk na Turjaškem trgu.  
DEŽURNE LEKARNE.  
Danes: Trnkoczy, Mestni trg, Ramor, Miklošičeva cesta.

— Motokolesarski klub Ilirija. Povo-dom velike »Propagandne Kolesarske dirke« v Novo mesto v nedeljo dne 15. tm. se vrši skupni izlet motociklistov v Novo mesto. Zbirališče ob 9. v Trebnjem pred restavracijo »Pavlin«, nato skupni odhod v Novo mesto. Izletnikom se priporoča turistiški vlak s polovično ceno, ki odhaja iz Ljubljane ob 5.30 ter prihaja v Ljubljano ob 22.20. — Odbor.

**BELEŽNICA**  
KOLEDAR.  
Danes: Petek, 13. junija 1930, katoličani: Anton; pravoslavni 31. maja, Hermas.  
DANAŠNJE PRIREDITVE.  
Opera: zaprto.  
Kino Matka: Pesem ljubavi.  
Kino Ideal: Intimnosti iz zakona Rudolfa Valentina.  
Kino Ljubljanski Dvor: Ljubav.  
Razstava francoske umetnosti v Narodnem domu.  
Razstava čipk na Turjaškem trgu.  
DEŽURNE LEKARNE.  
Danes: Trnkoczy, Mestni trg, Ramor, Miklošičeva cesta.

— Motokolesarski klub Ilirija. Povo-dom velike »Propagandne Kolesarske dirke« v Novo mesto v nedeljo dne 15. tm. se vrši skupni izlet motociklistov v Novo mesto. Zbirališče ob 9. v Trebnjem pred restavracijo »Pavlin«, nato skupni odhod v Novo mesto. Izletnikom se priporoča turistiški vlak s polovično ceno, ki odhaja iz Ljubljane ob 5.30 ter prihaja v Ljubljano ob 22.20. — Odbor.

Pri glavobolu, omotici, šumenju v ušesih, porušenem spanju, slabovoljnosti, razdraženosti sezite takoj po stopreizkušeni »Franz Josefovi« grenčici! Poročila višjih zdravnikov v zdraviliščih za želočne in črvesne bolezni povdarjajo, da je »Franz Josefova« Vođa izborno učinkujoče naravno odvajalno sredstvo »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

## Iz gledališke pisarne

Isprememba repertoarja. Radi obolenosti g. Kržnja je potrebna sledeča sprememba že objavljenega repertoarja: v soboto se bo pela Bravničarjeva opera »Pobuhanje v dolini Kemflorjanskke iz go. Staller-Stotter kot gostom. Sodelujejo ga. Kogejeva (županja), gđ. Španova, ga. Balatkova, gđ. Ramsakova ter gg. Befotto, Janko, Kovač, Grba, Mohorič, Gošić, Peček, Povhe, Simončič, Perko, Sekula in drugi.

# Dnevne vesti

— Ispemembe v naši vojski. Imenovani so: za komandanta 86. pešpolka »Jelačić« generalštabni polkovnik Lav Rupnik dolejš na razpoloženju v vojnem ministertvu, za komandanta 45. pešpolka došednji pomočnik komandanta istega polka polkovnik Karl Dolenc, za komandanta katškega vojnega okruha došednji pomočnik komandanta ljubljanskega vojnega okruha polkovnik Milan Majcen, za komandanta kumanovskega vojnega okruha došednji pomočnik komandanta istega vojnega okruha polkovnik Franjo Malčak in za komandanta šipakega vojnega okruha došednji pomočnik komandanta celjskega vojnega okruha polkovnik Konstantin Časny. Došednjih dolžnosti sta razrešena pehotni podpolkovnik Rudolf Umkar in pehotni major Dragotin Meda.

— Razpisane zdravniške službe. Uprava bolnice za duševne bolezni in Kovinu razpisuje natečaj za dve mesti sekundarnih zdravnikov. Prošnje je treba vložiti do 30. t. m. V Vrhu je razpisano mesto mestnega zdravnika. Prošnje je treba vložiti do 30. t. m.

— Novi bankovci po 1000 Din. Na večerajšnji sebi Narodne banke je bil upravnih odbor obvečen, da pridejo s 1. julijem v promet novi bankovci po 1000 Din. prvi izdelek zavoda za tiskanje bankovcev na Topčideru.

— Nove lokomotive. Strokovna komisija prometnega ministertva je prevzela še dni 30 normalnotirnih lokomotiv za hrzvolake. Lokomotive je dobavila Nemčija na račun reparacij. Ministertvo jih je razdelilo po direkcijah in v promet jih deajo 15. t. m. V kratkem dobimo iz Nemčije na račun reparacij tudi večje število osebnih in tovornih vagonov.

— Nalezljive bolezni v dravski banovini. Od 22. do 31. maja je bilo v dravski banovini 20 primerov tifusnih bolezni, 113 šklatinka, 178 ošpic, 57 davice, 3 nalezičijevga vnetja možganov, 90 dušijevga kašlja, 21 šene, 2 krčevite odrevenelosti in 1 odrevenelosti tifuska.

— Stanje letine v dravski banovini. Poljedelko ministertvo je zbralo podatke o stanju letine koncem maja. V dravski banovini kaže zelo dobro ozimina in jaro žito, koruza, sočivje, repa, lan, hmelj, vinska trta, češnjice, travniki, pašniki in detelja, dobro bruske, med dobrim in slabim slive, jabolka in orehi. V drugi polovici maja je bilo pretežno deževno in hladno vreme, kar je dokaj nepovoljno vplivalo na sadje in poljske pridelke, povoljno pa na travo in deteljo. Večjih elementarnih nesreč ni bilo. Poljske miši so napravile znatno škodo na rži in pšenici v okrajih Murška Sobota in Gornja Lendava. Zdravstveno stanje živine je bilo povoljno.

**BELE SENCE**  
GENZACIONALNI PRIZORI,  
NAD KATERIMI BOSTE STR-  
MELI!

— Sokolska loterija. V tork je vsi- lo v Beogradu zbiranje sokolske loterije, katere čisti dobiček je namenjen zgraditvi sokolskega doma v Beogradu. Ker mnogi, ki imajo sokolske srečke, še niso poslali obrazca, jih odbor za zgraditev sokolskega doma ponovno opozarja, naj čimprej obrazca oddajo, ker bo 17. t. m. objavljen uradni seznam dobitkov in odbor pozneje ne bo sprejel manjvrednih srečk.

— Brzovlak Sušak-Praga z vagonom madžarskih praštev. Mednarodni brzovlak Sušak-Praga ima vsaki priklonjeni tovorni vagon, toda kaj takega, kakor se je zgodilo v eredu, menda zgodovina železnice še ne pomni. Na madžarski postaji Hegyshallo so namreč priklopili brzovlaku vagon madžarskih praštev. Ni čuda, da so bili potniki zelo ogorčeni.

— Najboljše tipkarice v državi izbrane. Kakor znano, je zagrebški »Merkur« o binkoštnih priredilih hitrostno telmovanje v strojepljivju. Tekmovanja se je udeležilo okoli 40 strojepljsk, pa tudi nekaj moških. Med tekmovalci je bilo tudi nekaj Slovencev. Srečje je komisija zaključila delo in priznala prvo nagrado v znesku 10.000 Din gđc. Marijani Pintar iz Zagreba, ki je v 15 minutah napisala 1910 črk, od teh 5696 čišnih. Drugo nagrado v znesku 7000 Din je dobila Mila Čalakovič iz Zagreba, ki je napisala 5988 črk, od teh 5668 čišnih. Treto nagrado v znesku 4000 Din je prejela Božena Šidak, ki je tudi zagrebčanka. Kakor je torej videti, so Zagrebčanke pri telmovanju najbolj odrezale. Če ne prve, pa vsaj drugo nagrado bi bila odnesla po mnenju komisije strojepljska »Jutra« gđc. Heda Peševakova, da ni tik pred telmo zbolela.

— Uprava glasbenega lista »Zbor« ponovno javlja, da v listu objavljeni samospesve s spremeljivanjem klavirja niso napredaj kot zborovske skladbe, ker bi pač vsak solist in ljubitelj glasbe bil lahko naročen na »Zbore«. Letna naročnina za Jugoslavijo je 80 Din. Naročnikom, ki niti delne naročnine za letos še niso poravnali, bo uprava pošiljanje lista ustavila. Poravnajte naročnino, da boste list v redu prejemali!

— Poroka treh sester v enem dnevu. Večraj so imeli v Zagrebu redko senzacijo. V župni cerkvi Sv. Petra v Vlački ulici so se poročile po vrsti tri sestre in sicer 23 letna Zorka, 21 letna Anželea in 20 letna Ivka Malinarič. Prva je vzela nekoga trgovskega sodravnika, druga nekoga sodnega avskultanta iz Crkvence, tretja pa nekoga zagrebškega zobotehnikarja. Porokam je prisostvovalo mnogo občinstva.

— Radovoljci. Pevski zbor Sokolskega društva priredi prihodnjo nedeljo, dne 15. t. m. ob pol devetih zvečer v Sokolskem domu koncert s raznovrstnimi točkami. Čisti dobiček je namenjen v podporo onim te. lovadom, ki se udeležijo vesokoljskega zletja v Beogradu. Vabimo vse članstvo, da se koncertu udeleži in da zadoščeno mariovje-

mu zboru ter podpre finančno akcijo za zlet v Beogradu. 370/n

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da ni pričakovati nobenih sprememb došednjega vremena. Večraj je bilo jasno samo v Mariboru, drugod pa deloma oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Zagrebu 31, v Beogradu in Sarajevu 30, v Splitu 28, v Ljubljani in Skoplju 27, v Mariboru 24 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 765,4 mm, temperatura je znašala 14 stopinj.

— Marija Bartolova podlegla poškodbam. Poročali smo že o zagonetni rodbinski tragediji, ki se je odigrala v St. Rupertu na Dolnemskem. Čevljar Ivan Bartol je v nedeljo 1. junija dopoldne svoje prilčno ženo Marijo neumnostno pretepel in jo posušil nezavestno ležati, hišo le pa zažgal. Iz goreče hiše so nesrečno ženo sosede komaj rešili. Težko poškodovano Bartolovo so prepeljali v ljubli. bolnico. Zdravniki so se trudili, da bi ji rešili življenje, toda ves njihov trud je bil zaman. Poškodbe so bile pretežke in davi je Bartolova pa 12dnevem trpljenju umrla. Njenega moža so orožniki že aretirali.

— Po kobilicah gosenice. Vojvodino je zadela nova nadloga. Jedva se je prebivalstvu posrečilo znebiti val kobilic, že poročajo o novi nadlogi, ki je še nevarnejša. Gre za gosenice, neke vrste metuljička, s podolgastimi krili. Gosenice žive v mrazu cvetličnih korenin ali pa na stebelcih samih. Ta golazen se je pojavila v ogromni množini ter uničila polja in travnike. Najprej so se gosenice pojavile v Starem Beču, nato pa v Zabaluju, Rumi, Kovarici, Jaša Tomiču, Velikem Orašju, v okolici Novega Sada ter Bačke Topole. Banska uprava je odredila vse potrebno za zatiranje gosenic. Gosenice so napravile že ogromno škodo.

— Žena ubila moža. Krava zakonska tragedija se je t. dni odigrala v Vinkovcih. Zakonca Jovo in Elizabeta Horog se že deli časa nista razumela. Kriva so bile domače razmere. Te dni sta se zopet sprla. Med preprirom je žena pograbila ključavničico in udarila moža tako močno po glavi, da se je nezavestno zrušil. Prepeljali so ga v bolnico, kjer je umrl, ne da bi se zaveedel. Zdi se, da je žena, ki je nekoliko slaboumna, udarila moža v duševni zmedenosti.

## Iz Ljubljane

—lj Ameriški Sokoli v Ljubljani. Z motorno velodolno družbe Cosulich »Satornia« se je večeraj pripeljal v Trst 117 ameriških Sokolov. Srečali ob 19. so pa prispeki v Ljubljano. Na kolodvoru je odlične goste pozdravil postajnačelnik g. Ludvik. Nakar je večina Sokolov nadaljevala vožnjo proti Beogradu. Bili so večinoma Hrvti in Srbi, nekaj je bilo tudi Slovencev. V Ljubljani je ostal samo predmestni zbor Sokola iz Detroita. To so bratje Vlado Lačić, Karlo Vučković, Ante Knežević in Vojin Višnjevac. Predmestni zbor ostane v Ljubljani do prihoda druge skupine ameriških Sokolov, ki prispe okoli 20. tm.

—lj Elektrarna na Ljubljani. Radi obvestila banke uprave dravske banovine vrši se nadaljevanje postopanja za podelitev vodopravnega dovoljenja za vodosilno napravo (elektrarne) na Ljubljani pri vodni zatvornici, ki jo namerava postaviti Glavni odbor za obdelovanje barja v Ljubljani v km 26.370. Kakor znano, se je bil boj med deželnim odborom kranjskim in mestno občino ljubljansko, da bi se tamkaj dovolila postaviti elektrarna. To vodopravno postopanje, katerega je prekinila vojna in poveljne razmere, se sedaj nadaljuje in se bo vršila v tork 17. t. m. ob 9. v sobi št. 32/II v banški palači razprava, pri kateri se bo obravnavalo vprašanje, če gre mestni občini ali pa dravski banovini, ki se smatra za pravno naslednico vojvodinje Kranjske, prednost. Vsi interese oziroma mejaži, če tudi niso bili individualno pozvani, se tem potom vabijo, da se razpravo udeležijo ter da vodijo razpravo pred ali najkasneje med razpravo ustno ali pisмено povedo svoje pomisleke ali eventualne ugovore, ki jih imajo proti načrtu.

—lj II. interna vaja gojencev šole Glasbene Matice se vrši v soboto, dne 14. t. m. ob 17. uri v Polharomonijsni dvorani. Na sporedu nastopijo učenci klavirski učitelj gđc. Kosovelove, g. Pavčiča in g. Šonc, violinski učenci g. Hribar - Jerajevc, g. Ivaničiča, g. Jeraja in g. Stanič. In učenci oddelka za čelo g. Berana. Poleg teh nastopi koncem I. dela interne vaje mladinski zbor učiteljev Šonc, Verbičič in Trostove, ki nam zapoje 3 Adamičeve in Premrlov mladinski zbor, dalje par slovenskih in hrvatskih narodnih pesmi. Ravnateljstvo vabi stariše gojencev in prijatelje Glasbene Matice k obilnemu posetu te produkcije.

—lj Obrtniško društvo v Ljubljani vabi člane, da se polnoštevilno udeleže pogreba neumornega člana g. Franca Lovčeta, mesarskega mojstra in posestnika v Ljubljani. Pogreb pokojnika bo v soboto ob 4. popoldne iz Tršaške ceste šte. 47. 371/n

—lj Ljubljanci z dražestno Elisabetho Berger je samo le danes na sporedu v Ljudskem kinu v ljubljanskem dvoru pri predstavah ob 4. pol 8 in 9 večer. Film je občinstvu pri večerajšnjih predstavah tako uga. jal, da ga je Ljudski kinoc obdržal izjemoma še danes na programu. Kraina, pretresujoča vsebina tega lepega filmskega dela gane elebnege gledalca. Pri vseh predstavah najnižje ljudske cene. Ne zamudite tega sporeda! Jutri brezpogojno nov film!

—lj Pevsko društvo L. Zveze. Drevo moški zbor v ponedeljek vsi na Slov. koncert (zato vaja mešanega zborna odpade), v tork večer mešan zbor. Taktik.



# Kratka, a draga ljubezen

### Kako je dobrodušni Kranjec nasledel prebrisanu Hrvaticu in ji drago plačal ljubezen

Litija, 12. junija. Koliko romantikov se spočne takole med dolgočasno železniško vožnjo! Pa je s takimi romantični nekako tako, kakor z meteorji: zaister se za hip in — ugasne. Včasih se nadaljuje takale vagonarska storija »na kopnem« — kje?... ej, svet je velik... in se dade tako stvar skrit in jih morda nihče ne opazi... Ampak take, ki jo navajamo danes, je resnična, ima več delov, kakor vsaka spodobna in zanimiva povest... in je vzrok, da prihaja v javnost ta, da je prišla na ušesa častiljivi sosesčini, v večerne pogovore, no; in nazadnje v naš list.

Začnimo! V Ljubljani: veselejem. Binkoštni prazniki in vsepoved pomlad. Od Zidanega mosta se vozila v skupnem kupcu mlad, živahan gospod in blondinka, polna življenja, zapeljivih oči in bujnih las. Kdo ve, odkod sta prav za prav? Eden je prišel menda od mariborske strani, damico pa je pripeljal blapon s hrvaških planjav.

Najprej običajni vzdih: — »E, vroče je danes!«

»Dovolite, da odprem okno?« itd.

To je bilo do Hrastnika, pri Trbovljah sta bila že v živahnem pomenu. V Zagorju sta bila že pobratim in posestrima... taje zasavski vlak vozil v hudišana hitrem tempu, zato gre v njem življenje prav z neverjetno hitrostjo... Na postaji Sava je gospod iz dravske banovine povabil svojo posestrimo iz savske banovine na izlet iz vlaka. V Litiji sta res pograbila svoje potne ovirne in izstopila. Lepo! Spodobno! Kakor dva letovlačarja, ki ju naša zasavska prestopica zanima.

Najprej kratek izprehod po trgu, da sta razčistila situacijo. V junjskem popoldnevu sanjajoče mesece jama je vzbudilo največjo ščutnost. Razen prahu in prikajajočega solca ni bilo na cesti niti polheca, ki ga miroljubna Litija ne premore, niti drugih sumljivih oči.

Lujo Lovrić (Beograd).

# Sokolstvo v svetovni vojni

### Z avtorjevim dovoljenjem prilobnje B. Drenik

S svoje skromnostjo, samozatejevanjem in poštovanostjo so bili Sokoli v dobrovoljnih vrstah vedno dober zgled resnične domovinske ljubezni. Bili smo po vseh edincih in na vseh bojiščih. Kjerkoli je bil dobrovoljski pokret in so bili dobrovoljski oddelki, bodisi v Srbiji, Rusiji, Franciji, Italiji ali Ameriki, so bili njihovi ustanovitelji vedno Sokoli. Opisati hočem na kratko delo naših dobrovoljcev v vojni, njihovo granje in raznih bojiščih in v raznih zavezniških državah in armadah.

Takoj v začetku vojne so se javljali naši rojaki, ki so prihajali v Srbijo, in stekali v vrste arbske vojske. Tu so bili razvrščeni po vseh vojniš edincih, Poleg tega so obstojali v Srbiji samostojni dobrovoljski oddelki pod vodstvom vojvode Vuka, majorja Tankosića in drugih; v Crni gori več hercegovskih dobrovoljskih bataljonov. Ti oddelki, katerim so bile poverjene najtežje operacije, so se borili tako hrabro, da so s svojimi junaki deli tvorili legendarne epopeje našega narodnega heroizma. Znano je, da so igrali v teh oddelkih mnogi naši Sokoli zelo važno vlogo in bili živ dokaz sokolske zavesti, bratske ljubezni, samozatejevanja in neposipnega junštva.

Najvažnejši del celokupnega dobrovoljskega pokreta zavzema na vsak način organizirana akcija naših dobrovoljcev v Rusiji. Tu se je v posebnih samostojnih edincih, katere so prve ustanovili ravno Sokoli-dobrovoljci, takoj čutil zdrav smisel sokolske discipline in bratake ljubezni je rodila neprizakovanne sardove. Življenje teh čet in polkov ni bilo stereotipno življenje kasarneke discipline, ali neke umetno došezne podrejenosti, ki bi bila odvisna od strahu pred surovo strogostjo, temveč bilo je življenje iskrene bratstva med vsemi ne glede na čin, kakor življenje idealne družine. Zaradi poštovanega dela dobrovoljcev oficirjev in njihove resnične bratske ljubezni in plemenitih čustev, kar je bilo posledica pravilnega razumevanja sokolske ideje in dobre sokolske šole, je začel dobrovoljski pokret mahoma vsi velike Rusije.

Dična gosta sta kmalu sedela za obloženo gostilniško mizo, ni manjkalo ne jedaače, ne pijače... od sila slušno je bilo v varnem zavetju pred hudo vročino.

Od prahu in solca — nekaj tudi od žareče vinske kaplje — prevzeta tulca sta se lepo umila in pripravila k počitku, potem sta pa izginila v prijetnem zaščitu hoteljske sobe. Tu so kakopak potrebne tri pičke, da ne bo ugovarjala javna morala.

Proti večeru pa je zapeljiva Evina hčerka prošila svojega spremljevalca, naj ji kupi nove nogavice.

»V sukriju imam denarnico, pa si vzemi stotak.« ji je odgovoril kavalir.

Dekle si tega seveda ni dalo reči dvakrat. Vzela je denarnico in ker se kavalir ni prav nič zmenil, kaj počena njegova gofobičica, je denarnico do dna »izpraznila«. Ko je imela denar v žepu, je radodarnega kavalirja za nagrado strastno poljubila, potem je pa odhitela iz sobe, češ, da se takoj vrne z novimi nogavicami.

Dolgo, predolgo je ni bilo nazaj. Možaku se je zdela zadeva sumljiva. Stopil je k vratom in nastavlil uho. NČ!

Stopil je k oknu in pogledal na cesto. Zopet nič.

Potem je posegel v žep, odprl mošnjček in zaklel. Tako grdo je zaklel, da si ne upamo ponoviti kletvice.

In že je hitel skoro za deset juriev lažji na ulico, povprašal je malo po mestu in zvedel neprijetno novico. Golobčica je bila medtem že odpotovala z večernim vlakom. Ker so se ji zdela v Litiji tla prevročna, ni vstopila na litijski postaji. Najela je nekega fanta, da jo je kar na kolesu popeljal do postaje Save. Tam je sedla na vlak... in zdaj ni za njo duha ne sluha.

Opehanjeni kavalir je pa moral poravnati račun z zlatu uro in verižico. Da ga potolažijo, so mu veleli, naj prijavi zadevo orožnikom, ki bodo že spravili golobčico iz sosedne banovine pod ključ.

sti. Slavnim zmagam so sledile Isaskave pohvale ruskega carja Nikolaja II, kralja Petra, prestolonaslednika Aleksandra in rumunškega kralja Ferdinanda. V ruskih vojnih krogih se je že dolgo razpravljalo o neverjetnih podvigih naše divizije. Slavni ruski vojskovodje generali Aleksejev, Brusilov, Saharov, Zajučkovski in drugi so se zelo laskavo in pohvalno izražali o naši diviziji. Mnoga in visoka naša, ruska in rumunska odlikovanja, so najboljši dokaz junštva naše divizije. Bratje Čehoslovaki, katerih je bilo kot pravih Sokolov lepo število v naši diviziji, so se izkazali odlični bratje in odlični borci. V l. 1917, za časa revolucije in nereda v Rusiji, sta bili naši diviziji umaknjeni z dunavske fronte in poslani v Solun. Na solunski fronti se je udeleževala odzivne naša jugoslovenska dobrovoljska divizija najizjemnejše in je bila prva pohvaljena ob proboju od strani vrhovnega komandanta prestolonaslednika Aleksandra. Pionirji dobrovoljskega pokreta v Ameriki so bili zopet Sokoli. Dobrovoljci iz Amerike so prihajali v velikem številu na solunsko fronto in organizirani so bili v sokolske čete Tomislav, Zrinski itd. V francoski armadi in v tujskih legijah vidimo naše dobrovoljce takoj v začetku vojne. Mnogi naši fantje so bili dobrovoljci v kanadskih, avstralskih in novozelandskih bataljonih, kjer jim je bila priznana največja hrabrost.

Italijani pa so dovolili našemu bratu Sokolu kapitanu dr. Ljudevitu Pivku organizacijo jugoslovenskega dobrovoljskega bataljona, ki se je udeleževal bojev na italijanski fronti. Hrabrost teh dobrovoljcev so pohvalili vsi zavezniki. Avgusta meseca leta 1918. je bil dovoljen prihod na Solun eni skupini oficirjev in vojakov dobrovoljcev iz Nočera umbre. Ob zaključku lahko mirno rečem, da je bila pred začetkom solunske odzivne sestava arbske vojske ojažena z zelo lepim številom dobrovoljcev, ki so s svojo hrabrostjo vzbudili občudovanje vse zavezniške armade. Dobrovoljci so izpolnili svojo nalogo častno, zvesti svoji domovini in svojemu sokolskemu pozivu. O delih naših dobrovoljcev so slišali naši bratje v domovini in so stopili na čelo narodne revolucije. Naše osvobodjenje in ujedinjenje je posledica zmage na fronti; toda narodni prevrat je bil izvršen pod vodstvom naših Sokolov, ki so prvi vstopili v službo svobodne in ujedinjene kraljevine Jugoslavije.

**BELE SENCE**  
MEHKO MELODICNE ARBE,  
KI VAS BODO OPAJALE!

# Iz domačega sporta

V nedeljo 15. t. m. bo slovesna otvoritev novega madžarskega sportnega kopalnice ob Dravi v Mariboru. Kopalnice je po obsegu največje v državi, ima tri bazene, veliko solnčališče in plažo. Za Maribor, ki ni imel pravega kopalnice, je moderno urejeno in krasno opremljeno kopalnice velikega pomena.

V zvezi s slavnostno otvoritvijo bodo tudi razne prireditve in sportna telmovanja. Vršile se bodo plavalne tekme, ki se jih udeležijo poleg mariborskih tudi ljubljanski klub. Prvaka Slovenije Ilija in Primorje pošljeta v Maribor svojo najboljšo ekipo plavalcev in plavavčič. Za telmovanje vlada v Mariboru veliko zanimanja.

Ker smo že pri plavanju, naj omenimo tudi plavalne in waterpolo tekme z madžarskim klubom FTC v Ljubljani. Z FTC se pogaja Ilija. Madžari pošljejo v Ljubljano ekipo svojih najboljših plavalcev in plavavčič, v Ljubljano pa prispe tudi prva garnitura waterpolo moštva FTC.

V nedeljo dopoldne bo v Ljubljani zanimivo telmovanje. Vršile se bo tek za Shellov pokal, ki je za lani v mestu vzbudil veliko pozornost. Znana angleška petrolejska družba Shell je namreč lani poklonila več krasnih pokalov, za katere se bore tekači poodnih jugoslovenskih mest. Lani je zmagala v Ljubljani Ilija z majhnim naskokom točk pred Primorjem, letos pa je izid telmovanja povsem negotov. Oba kluba pošljeta v borbo po 150 tekačev. Propozicije namreč določajo, da lahko postavi vsak klub poljubno število štafet v vsaki kategoriji. Klasificirane se tako, da prisodijo v vsaki kategoriji prvi štafeti toliko točk, kolikor štafet je rezalo cilj, drugi štafeti točko manj itd. Zadržna štafeta dobi 1 točko. Zato imajo največ izgledov klub, ki postavi največ štafet.

Med Madžarsko in Jugoslavijo je bil nedavno dosežen sportni sporazum. Zato je zadnji teden izbrala večina jugoslovenskih vodilnih klubov in povabila profesionalna madžarska nogometna moštva v goste. V Beogradu je igral prvak Ujpesti, v Zagrebu sloviti FTC, v Splitu in Ljubljani pa III. okraj. Madžari po povodu napravili najboljše vtis, deloma zaradi fair igre, deloma radi svojega obsežnega znanja. Toda gostovanja Madžarov s tem še niso zaključena. Prihodnji teden na Telovo nastopi v Ljubljani zopet eno madžarsko moštvo. To je slovita Banya, provinčjalni madžarski prvak iz Szegedyne, ki je doseglja na domačih tleh že opečevano krasno rezultata.

Augustus Muir:

22

# Krog zločinov

Roman

— Ugasnite luč!  
George je ubogal prijatelja in ko se je vrnil k oknu, je bil Bill že preplezal ograjo in spustil zaveso.  
— Zdaj lahko zopet prižgete luč, moj dragi, — je dejal Bill smejaje.  
Luč je posvetila v obraz detektivu Billu Eastwoodu, temnolasemu možu petintridesetih let, Georgove postave in zagorelega, dobrodušnega obraza.  
Nad leto dni — od kar je bil profesor Caspian v službi Scotland Yarda kot analitični ekspert — sta bila detektiv-inspektor Eastwood in George, dobra prijatelja. Nočni gost je sprejel cigareto, katero mu je bil ponudil George. Odložil je usnjeno torbico in sedel v naslanjač.  
— Tole je boljše od mrzlega zidu, — je dejal.  
— Kaj ste pa počeli na zidu? — je vprašal George in se ozrl na usnjeno torbico, v kateri je najbrž imel daljnogled.  
— Zahvalite se svojim zvezdam, da si služite vsakdanji kruh z mešanjem smrdljivih tekočin, dragi moj, — je zagodimjal Eastwood. — Če bi bili v tajni službi — hm — bi vedeli, kaj pomeni naporno delo. To je moja tretja noč na zidu v tej okolici. Najraje bi vrgel ta daljnogled v najbližji kanal. Veste, Bentley, da se godi v tem okraju nekaj čudovitega?  
— Počakajte, — je dejal George. Stopil je k vratom in jih odprl. Hodnik, vodeč v vežo, je bil tih in prazen. — Vse je v redu. Zdaj pa nadaljujte, — je dejal in zaprl vrata.  
— Čemu ti varnostni ukrepi? — je vprašal Eastwood smeje. — Pa vendar ne pričakujete, da vas pomoči umore ali kaj sljčnega.  
— Vzrök imam, — je odgovoril George. — Nadaljujte! Kaj ste dejali, da se godi v našem okraju?  
— Ponarejanje bankovcev, — je odgovoril Eastwood kratko.  
George je tiho zažvižgal.  
— Pa vendar ne v neposredni bližini?  
— Najbrž v krogu 300 sežnjev od te hiše, — je odgovoril Eastwood. — Toda v Londonu je ta krog prevelik. Mož, ki se hoče skriti, najde skrivališče v mnogo manjšem in povrh še zelo obljudenem krogu. Saj sem vam oni dan pravil, da smo izsledili našega ponarejalca. Sledili smo mu do tegale okraja, zdaj smo pa obtičali na mrtvi točki.  
— Kako ste ga izsledili? — je vprašal George radovedno. — Oprostite, če sem preveč vsiljiv.  
— Nikakor ne, — je odgovoril Bill Eastwood. — Sam prihajam k vam z nekaterimi vprašanji. Zasedovali smo ga po odtisu prstov. Da, na bankovcu.

Na novem bankovcu. Golo naključje je nas privedlo na to sled. V afero je zapleteno tudi neko detekle, vsaj naši detektivni domnevajo, da je. Malo je manjkalo, da je detektiv Jackson in Hastings v Parizu nista zalotila. V zadnjem hipu se je izmuznila. Blagajniku neke pariške banke so se zdeli nekateri angleški bankovci sumljivi in poklical je policijo.  
Francoski policiji se je posrečilo poslati nam dva izborna odtisa prstov. Eden je bil odtis prstov nekega moža, katerega poznamo. Klatil se je tu po okolici več mesecev, zdaj je pa izginil. Bil je najbrž navaden uslužbenec. Če bi se nam bilo posrečilo najti onega drugega in združiti oba, bi bili značili pravega.  
— Ali imate koga na sumu? — je vprašal George.  
— Seznam osumljenecv je neskončno dolg, — se je zasmel Eastwood. — Prvo, kar spoznate v tej ponarejalški aferi, je, da ste norec, če koga pregledate obdolžite. Vzemimo recimo vas.  
— Mene? — je vprašal George in presenečeno pogledal svojega znanca.  
— Ali hočete s tem reči, da sem sumljiv?  
George se je zasmel.  
— Imam zelo tehten razlog, — takoj vam povem.  
Eastwood je potegnil iz žepa skatlico voščeni vžgalic in stopil k toaletni mizici. Nagnil je naprej zrcalo, prižgal vžgalico in jo držal pod zrcalom tako dolgo, da se je pojavila na njem zakajena lisa.  
— Pritisnite na tole palec, dragi moj, — Eastwood mu je pomolil obrnjeno belo kuverto. Zdaj pa semle.  
In pozorno je ogledoval odtis Georgovega palca.  
— Dobro. Zdaj mi pa dovolite nekaj vprašanj. Cigava je hiša, tretja od tu?  
— Ona, ki stoji kraj hiše dr. Draytona? Ne vem. Torej ste opazovali to hišo tri noči?  
— Tri cele noči, — je zamrmral Eastwood nezadovoljno. — Ah, da ne pozabim, čemu si je dal ta doktor nasaditi jeklena vrata na koncu glavne stopnišča? — Razen pritličja je vsa hiša jeklen grad.  
— To slišim prvič, — je odgovoril George. — Morda je to zavoljo starin. Pravi, da ima več tisoč vredno zbirko. Morda ste opazili, da se je kdo potikal okrog Draytonove hiše? Pravil mi je, da je pred dnevi nekoga videl.  
Eastwood je namršil obrvi.  
— To je vam pravil?  
— Ste bili morda vi tisti, katerega je opazil? — je vprašal George.  
Bill Eastwood je objel z rokami kolena in se naslonil nazaj.  
— Da se vrneva k najinemu predmetu. Vprašali ste me, če domnevam, kdo je ponarejalec. Po vsem, kar ste mi zdaj povedali, bi vas rad nekaj vprašal.  
George je zmajal z glavo.

# Iz zgodovine vilic

### V starih časih so jedli ljudje z nožem in s prsti — Vilice so se razširile šele koncem 18. stoletja

Točno se ne da dognati, kdaj in kje so se pojavile prve vilice. Najbrž so rabili prve vilice beneški in florentinski veljaki v času največjega procvita teh severoitalijanskih mest. Kmalu so se naučili rabiti vilice ne samo kot jedilno orodje za sadje, temveč tudi za druga jedila. Do takrat so jedli s prsti in s pomočjo noža. To ni bilo tako grdo, kakor bi utegnili kdo zdaj misliti, kajti v takratnih časih so veljala pri jedi izvestna pravila dostojnosti, ki so naravnost določala jesti s prsti, poleg tega so bile pa jedi tako prirejane, da se je dalo s prsti prav dobro jesti. Zato ni čuda, da so sprejeli vilice z zasmehom ali celo z odporom. Ljudje dolgo niso vedeli, kaj početi s tem čudnim orodjem.  
Ko je Georg Calvici prepotoval 1. 1560 Evropo, je ugotovil, da rabi v Nemčiji in v Srednji Evropi vsak gost za mizo vsaj lasten nož, dočim v Franciji niti tega niso poznali. O vilicah seveda ni bilo nikjer duha ne sluha. Rabili so jih kvečjemu za prekladanje jedil, pa še to redko. Vojvoda Karol Savojski je imel krasen jedilni pribor, toda samo ene vilice. Kot posebnost se navaja, da je imel cesar Karl V. med svojim srebrnim jedilnim priborom celih 12 vilic. Samo na galantnem dvoru francoskega kralja Henrika III. so se kmalu naučili jesti po florentinskem vzgledu z vilicami, toda privrženci starih običajev so se dolgo posmehovali onim, ki so jedli z vilicami. Kljub odredbi francoskega dvora so se vilice zelo težko uveljavile in še slavninski kralj Ludvik XIV. je rabil pri jedi vse svoje življenje namesto vilic prste. Leta 1608 je potoval Anglež Thomas Coryath po Italiji in je ves presenečen opazil nekaj, »kar v nobeni drugi deželi na svetu ni v navadi«, da se namreč rabijo pri rezanju mesa vilice in da se ljudje zgražajo, če sega kdo s prsti v skledo ali če z njimi je.  
Anglež Coryath se je kmalu navdušil za modo vilic in uvedel jo je na angleškem dvoru, toda tudi v Angliji reformi ni šla gladko. Nasprotno, v najboljši družbi so se posmehovali apostolu nove kulture, ljudstvo ga je pa nazvalo »kurcifer«, kar pomeni »vilicnosec«. Naenkrat so se pa vilice uveljavile tudi v angleški družbi in prišle so v modo. Čeprav ljudje še niso točno vedeli, kaj naj počno z vilicami, kako jih je treba rabiti in čemu služijo, jih je hotel vsak imeti glede na prevladujočo modo kot okrasek pogrnjene mize. Bogati plemiči so imeli kar po več tisoč vilic. Vilice so se torej uveljavile ne iz praktične potrebe, temveč iz slepega posnemanja mode. Ščasoma so se pa ljudje naučili rabiti vilice tudi praktično in tako je storila

moda ljudem nehote vsaj eno uslugo. Toda vilice so bile pri ljudeh še dolgo v nemilosti in celo mnogi izobraženci so proglašali rabo vilic za prismojeno ali celo za nedostojno razvado. V nekaterih francoskih samostanih je bila raba vilic celo prepovedana, češ, da je to iz inozemstva zaneseni luksus. Kako hitro so se pa nazori izpremenjali, pričča dejstvo, da so se na mirovnem kongresu v Münsteru l. 1648 v rabi vilic izurjeni diplomati posmehovali onim, ki še niso znali rabiti vilic. To so bili zlasti zastopniki skandinavskih držav in Španije, kjer so se ljudje vilicam zelo dolgo upirali. Šele koncem 18. stoletja se je raba vilic razširila po vsej Evropi in vsem civiliziranem svetu tako, da si ljudje vsakdanje svetlo brez vilic niso mogli več misliti.

## Avtobusni promet v Pragi

Menda ni v Evropi mesta, ki bi se bilo po vojni tako neverjetno razvilo in razmahnilo, kakor se je Praga. Tam, kjer je vladalo še nedavno idilično zatišje, nastajajo zdaj izhodišča živahnega avtobusnega prometa. Še nekaj let in Praga bo imela docela drugačno lice, nezo ga ima zdaj, čeprav jo že lahko prištevamo med najnaprednejša in najmodernejša mesta v Evropi.  
Glavni avtobusni promet je osredotočen na Karlovem trgu in na Trgu republike, kjer se začneja in konča osem avtobusnih prog. Z vseh avtobusnih postajališč, katerih je 38, odhaja ob nedeljah in praznikih, ko je promet največji, 251 avtobusov. Všteti pa niso avtobusi praških električnih podjetij, namenjeni notranjemu prometu ali pa zvezam s periferijo. Če se vozi z vsakim avtobusom samo 20 ljudi, prepelejo vsi avtobusi v nedeljo ali na praznik v praško okolico nad 5000 prebivalcev. Iz Prage vodi v okolico 38 avtobusnih prog. Praga ima avtobusno zvezo z 253 kraji v okolici.

## Letošnja zima na severu

Kirurgu dr. Novotnemu, ki je lečil lani spomlad znanemu češkemu polarniku Janu Welzlu ozlebo nogo, je pisal Welzl pismo s Herschlova otoka, ležečega v Severnem ledenem morju blizu izliva veletoka Mackenzie v Ocean. Herschlov otok je bil dolgo najsevernejša brzojavna postaja sveta. Welzlovo pismo je prva vest, ki jo je postal ta edinstveni poglavar Eskimov po letošnji zimi. Welzl piše, da je bila

letošnja zima na severu izredno ostrá. Na Novi Sibiriji so imeli 78 stopinj Fahrenheita pod ničlo, na Zemlji Franca Jožefa je bil pa še hujši mraz. 72 Eskimov in polarnikov je zmrznilo, 23 jih je pa zgorelo, ker so se v strašni zimi preveč tiščali ognja. Zima je ugonobila tudi mnogo divjačine, tako da se Indijanci in Eskimi pritožujejo, da je lov slab.

V drugem delu pisma opisuje Welzl stroji, ki ga je sam sestavil in ki ga naziva »perpetuum mobile«. S tem strojem bodo pridobivali v Dawsonu zlatonosno rudo. Da Welzlov izum ni igrača, pričča uvodnik dawsonskega dnevnika »The Dawson News«, v katerem je rečeno, da je Welzl genijalen konstruktor.

## Moške kite

V zadnjem zvezku češkoslovskega »Narodopisnega Vestnika« razpravlja profesor L. Niederle o splošno razširjenem naziranju, da so nosili stari Slovani lase ob straneh spletene v kite. Tako so slikali slovanske moške mnogi starejši slikarji. Na Češkem so nosili kite samo Detvani, dočim so bile kite pri moških drugih slovanskih narodov bolj priljubljene. Celó v Rumuniji so nosili moške kite in nekateri jih nosijo še zdaj.

Pač pa naletimo na moške kite zelo pogosto med narodi, ki so prišli iz Orienta in ki so turkotatarskega in mongolskega porekla, torej pri Avarih in Hunih, pa tudi pri Madžarih, ki so sicer finskega porekla, pa so docela podlegli turkotatarski kulturi. Tudi arheološke najdbe bronastih in kamnitih kipov iz začetka srednjega veka kažejo moške kite, v kolikor gre za spomenike turkotatarskega izvora. Slovani, ki si prvotno niso spletali las v kite, so prevzeli ta običaj od Avarov, Bolgarov in Madžarov. Ne moremo pa smatrati kite za nekaj specifično slovanskega. Moravci in najbrž tudi Čehi so prevzeli ta običaj šele od Madžarov. Nikakor pa ni res, da bi bila moška kita tipično slovanska. Če je bilo v nji kaj slovanskega, je bila samo dodatna nova oprema, nova spojitev ob strani z dolgimi lasmi na tilniku.

## NOGAVICE Z ŽIGOM



Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše

**V BOJ ZA NOVO SREČO**

Srečke drž. razredne loterije 20. kola so dosegle žrebajoče 1. razreda se bo vršilo 8. junija. Narodite si jih pravčasno pri

**Zadružni hranilnici r. z. Petra cesta št. 19.**

Osebnó pa jih morete kupiti v Ogljansenem oddelku »Mitrak« v Ljubljani v Prešernovi ulici št. 4 ter v podružnicah »Jutra« v Mariboru, Celju, Novem mestu in na Jesenah.

KDOR NE IGRA, TA TUDI NE MORE ZADETI.

## Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi s znakom. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znakom ne odgovorjamo. Najmanjši oglas Din 5.—

**Kopalne obleke**  
vseh vrst po meri. — Aleksandrova cesta 3, pritličje.

**Tesan les**  
popolnoma suh, za takojšnje uporabo, za stavbe ima stalno v zalozbi lirijska, dr. z o. z. Ljubljana — Dunajska c. 46. telefon šte. 2820 47/7

**Preklic**  
Preklicujem, kar sem govorila zoper Anico Zupancič. REZI ŠALI HAR.

**Posečajte**  
hotel-restavracijo »Mariborski dvor« Oset Prenočišča, garaže, kopalnice, avto 50/T

**Striženje psov**  
na stroj. — Osvald, Glince, Cesta VI, št. 4 (zadaj za gostilno »Newyork«). 1827

**Klavirji!**  
Svarim pred nakupom navideznega blaga, cenih klavirjev! Kupujte na obroke od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: Bösendorfer, Steinway, Förster Hörl, Sings original, ki so nesporno najboljši (lahka, precizna mehanika). Prodaja jih izključno le sod izvedenec in tivr. učit. Glasbene Matice

**Alfonz Breznik**  
Mestni trg 3 Najcenejša posojevalnica.

**Posestvo**  
z gospodarskim poslopjem, gozdovi, njivami, travniki in vinogradom z vsem inventarjem prodam po dogovoru v Sv. Petru v Savinjski dolini. Pojasnila daje Peter Kos, pošta Sv. Peter v Savinjski dolini. 1828

**Gospodično**  
perfektno knjigovodnikovo, večšó vseh pisarniških del, z večletno prakso v stavbni pisarni, ličnem za takoj. Ponudbe z navedbo plače na stavbno podjetje Marko, stuhec, Ormož. 1829

**Prepir — kreg**  
in življenjske nevarnosti, izvira joče radi elektrike, 100% odpravim! Obisk — proračuni — brezplačno — brezobvezno, informacije na telef. št. 43-21. (Sv. Petra c. 5. dvorišče). 1771

**Kolodvor Vrhnika**  
restavracija, kajarna in prenočišče se priporoča. 1680

**MODROCE**  
la afrik močno blago Din 240.— spodnje modroce, mreže, posteljne odeje najcenejše kupite pri RUDOLF SEVER Marjita trg 2 Zahtevajte vzorce! 29/T

**Vsa plesarska in ličarska dela**  
izvršuje točno, solidno in po konkurenčnih cenah pod garancijo J. HLEBS Plesarstvo in ličarstvo Ljubljana, Sv. Petra cesta 33.

**DVOKOLESA — TEŽA OD 7 KG NAPREJ**

najlažjša in najmodernejšega tipa najboljših svetovnih tovaru. Osebski vozički od najprostejšega do najfinjšega modela. Izdelujejo se tudi po okusu naročnika. Svalmi stroji, motorji, pnevmatika, posamezni deli. Velika zbera, najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki franco.

•TRIBUNA• P. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

**Dražestne kodre**

neomejeno stanovitne pri vlažnem zraku ali potu dosežejo dame in gospodje brez žgalnih škarij z esenco za kodranje las »HELA«. Tudi najmičnejšo bugbljavico polepša »HELA«, ker je nepotrebna vsaka ondulacija. Prihrani se mnogo časa in denarja, tudi pospejuje rast las. — Očarani boste, ko se pogledate v zrcalo. Takoj po rabi obilica onduliranih kodrov, dražestne frizure. — Mnogo zahvalnic. Zlasti odrske umetnice so polne hvale. — Cena Din 12.—, 3 steklenice 25.— Din, 6 steklenic 40.— Din.

Dr. Nic. Kemény, Košice H, Postfach 12/H 13, Češkoslovaška.

**ZAHVALA**

Za premnoge dokaze iskrenega sočustvovanja, ki smo jih prejeli povodom prerane smrti naše srčno ljubljene sestre, tete in svakinje, gospodične

**Franje Šega**  
kr. poštarice v pok.

kakor za poklonjene vence in cvetje, se tem potom vsem najtopleje zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni č. duhovščini, p. n. kolegom in kolegicam pokojnice ter končno vsem prijateljem in znancom, ki so drago pokojnico v tako častnem številu spremlili na njeni zadnji poti.

Ljubljana-Jesenice, 12. junija 1930.

**Zalujoči ostali**

Občina Ljubljana  
Mestni pogrebni zavod

**FRANC LOVŠE**  
mesar in posestnik

dne 12. t. m. po kratkem, mukapolem trpljenju, beviden s tolažili svete vere, mirno preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, dne 14. junija t. l., ob 4. uri popoldne od doma žalosti, Tržaška cesta št. 47, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 12. junija 1930.

**ZALUJOČI OSTALI**